

## **שימוש בטוח במנשאים לתינוקות נייר עמדה**

**המועצה הלאומית לבריאות הילד ולפדיאטריה  
האיגוד הישראלי לרפואת ילדים  
ארגון 'בטרם' לבטיחות ילדים**

### **ועדת היגוי:**

פרופ' שי אשכנזי, האיגוד הישראלי לרפואת ילדים  
אסתי גולן, ארגון 'בטרם' לבטיחות ילדים  
ד"ר צחי גרוסמן, האיגוד הישראלי לרפואת ילדים  
פרופ' ריבי טאומן, ביה"ח "דנה-דואק" לילדים  
שרון לוי, ארגון 'בטרם' לבטיחות ילדים  
פרופ' פרנסיס מימוני, המועצה הלאומית לבריאות הילד ולפדיאטריה

### **כתיבה:**

איילת גבעתי, ארגון 'בטרם' לבטיחות ילדים  
נטע עין-גיל גלזברג, ארגון 'בטרם' לבטיחות ילדים

## רקע

שימוש במנשא מוכר כדרך נוחה ויעילה לשאת את התינוק כשהוא קרוב לגוף ההורה, כשהידיים חופשיות ואין עומס על הגב. למרות היות המנשא נח ובעל יתרונות רבים, הוא יכול להוות סיכון לחיי התינוק בשימוש לא נכון, המלווה בחוסר מודעות של ההורים לסכנות. נייר עמדה זה נועד להציג תמונת מצב של היפגעות תינוקות במנשאים ולפרט את אמצעי הזהירות שיש לנקוט לפני ובעת השימוש בהם כדי למנוע את הפגיעות.

## סוגי מנשאים

מנשאים נקשרים לפלג הגוף העליון הקדמי בדרך כלל, ומתאימים לרוב לשנה הראשונה בחיי התינוק. קיימים שלושה סוגי מנשאים עיקריים:

- מנשאי כריכה - המכונים גם מנשאים שבטיים, עשויים בדרך כלל מבד ארוך הנכרך סביב הגוף ומאפשר לתינוק להיות בשלל תנוחות כגון שכיבה, ישיבה, ערסול ועוד. את מבנה המנשא יוצרים באופן עצמאי ולכן הבטיחות תלויה גם במיומנות ההורה ובשימוש מוקפד.
- מנשאי צד - קלים ונוחים ללבישה ולהסרה במהירות, אך אינם סימטריים ועלולים להכביד ואף להכאיב להורה.
- מנשאים מערביים - אלו מנשאים המותאמים לנשיאה על הבטן או על הגב עם הפנים אל ההורה או החוצה, מבנה המנשאים קבוע ולכן מפחית את התלבטות ההורים כיצד לתפעל אותם. הרצועות הן על הכתפיים, ישנן גרסאות הדומות לילקוט והמנשא עצמו מרופד בפנים וקשיח יותר.

## סכנות הטמונות בשימוש במנשא לתינוק

בחודשי חייו הראשונים של התינוק שרירי העורף והצוואר שלו אינם מפותחים דיים והתינוק אינו יכול להחזיק את ראשו באופן יציב. בד המנשא עלול להילחץ כלפי פניו של התינוק, לכסות את פתחי האוויר, ולגרום לחנק תוך דקה או שתיים. במנשאי הבד קיים גורם סיכון נוסף לתינוק, שהוא תנוחת התינוק העלולה גם כן לגרום לחנק. כשהתינוק מעורסל בתוך המנשא, סנטרו נצמד לבית החזה ועלול לחסום את מעבר האוויר לקנה הנשימה ולהפסיק את זרימת החמצן לגופו. התינוק לא יוכל לבכות ולאותת על מצוקה, ובתוך דקות עלול להיחנק. תינוקות מתחת לגיל 4 חודשים נמצאים בסיכון יתר, כיוון שתנוחות שבהן התינוק עלול להימצא יכולות להוביל לחנק (Moon 2016). כמו כן, פגים ותינוקות במשקל נמוך נמצאים בסיכון יתר. בנוסף, עקב שימוש לא נכון במנשא קיימת הסכנה של נפילת התינוק מהמנשא.

## היפגעות תינוקות ממנשאים

מנתוני ארגון 'בטרם' לבטיחות ילדים שנאספו ממאגר "תיעוד פניות למלר"ד (MDS-ED) הכולל איסוף נתונים מ-20 בתי חולים בשנים: 2010-03-2018, תועדו 2 מקרי תמותה: תינוקות נפטרה לאחר שנחנקה בזמן הנקה ותינוק (פג) נפטר מחנק. עוד נמצא כי 10 ילדים פנו למיון בבתי החולים עקב היפגעות במעורבות מנשאים. מתוכם 8 היו בגיל לידה עד שנה, ומנגנון ההיפגעות בכלם היה נפילה.

קבוצת חוקרים מרפואת ילדים דחופה בצרפת בחנו מקרי תמותה פתאומיים אשר קרו בזמן או מיד לאחר שימוש במנשאים (Bergounioux et al. 2015). דווחו 19 מקרי תמותה, מתוכם 10 מקרים היו בשימוש מנשאי בד ו-9

<sup>1</sup> המרכז הרפואי וולפסון, הקריה הרפואית רמב"ם, מרכז שניידר לרפואת ילדים בישראל, סורוקה מרכז רפואי אוניברסיטאי, המרכז הרפואי לגליל, בית החולים הסקוטי (האנגלי), מרכז רפואי קפלן, בית חולים לניאדו, מרכז רפואי מעיני הישועה, המרכז הרפואי זיו, המרכז הרפואי פוריה, בית החולים הצרפתי בנצרת, מרכז רפואי העמק, מרכז רפואי כרמל, מרכז רפואי בני ציון, מרכז רפואי מאיר, המרכז הרפואי שערי צדק, בית חולים יוספטל, המרכז הרפואי הלל יפה ומרכז רפואי אסף הרופא.

מנשאים מערביים. רק שני תינוקות היו מעל גיל שלושה חודשים. תינוק אחד היה פג ו- 21% מהתינוקות היו בעלי משקל נמוך בלידה. בכל המקרים האם נשאה את התינוק לזמן קצר, אם אחת הייתה בנסיעה השאר בהליכה. כ- 15 מהמקרים התרחשו בסתיו או בחורף. ב-5 מקרים האם דיווחה על הנקה בזמן הנשיאה או במנח המאפשר הנקה. על בסיס תוצאות ניתוח שלאחר המוות ב- 11 מהמקרים נמצא כי חנק הייתה סיבת המוות המובילה.

בין ינואר 2003 לאוקטובר 2013 דווחו 122 מקרי היפגעות ממנשאים דווחו ל- Consumer Product Safety Commission בארה"ב (CPSC 2014), מתוכם 16 מקרי תמותה. מבין מקרי התמותה, נמצא כי 11 היו בני כחודש והשאר היו בגילאי 3-5 חודשים. ב- 9 מקרים דווח שסיבת המוות היא חנק.

## **תקנים**

ממצאים על היפגעות מוגברת ממנשאים הובילו לעדכון תקן מנדטורי למנשאים על ידי ה- CPSC בארה"ב ב- 2018. על פי התקן המעודכן המנשא חייב לשאת אזהרות הכוללות סמל אזהרה עם המילה WARNING, והסבר אשר מדגיש שאי ביצוע מעקב ושימוש על פי הוראות היצרן עלול להוביל לפגיעה חמורה ואף למוות. יש לציין את משקל המינימום והמקסימום עבור המנשא וציון אזהרות בנוגע להיפגעות מנפילה או חנק. כמו כן, על היצרנים חלה חובה שמנשא יוכל לשאת משקל פי 3 מהמשקל המקסימלי שמומלץ למשתמש, שהמנשא יהיה יותר עמיד למניעת פתיחת התפרים וקרעית הבד, ושיאפשר שמירה על הילד מנפילה במהלך שימוש רגיל. בישראל, [מכון התקנים פרסם תקן וולונטרי למנשאי תינוקות: ת"י 13209](#).

## **המלצות לשימוש בטוח במנשא לתינוק**

המועצה הלאומית לבריאות הילד ולפדיאטריה במשרד הבריאות, האיגוד הישראלי לרפואת ילדים וארגון 'בטרם' לבטיחות ילדים, בדומה לגופים מקצועיים בעולם (כדוגמת האקדמיה האמריקאית לרפואת ילדים- AAP), ממליצים על שימוש בטוח במנשאים ושיתוף המידע עם הורים ומטפלים:

### **ההמלצות לשימוש בטוח במנשא**

- פגים ותינוקות במשקל נמוך, תינוקות מתחת לגיל 4 חודשים, ותינוקות עם צינון או קושי בנשימה נמצאים בסיכון יתר להיפגעות במנשא - יש להתייעץ עם גורם רפואי לפני השימוש.
- יש לוודא שפניו של התינוק אינן מכוסות ונשארות חשופות וגלויות בכל משך הנשיאה.
- יש לוודא שמנח התינוק במנשא מאפשר מרווח בין סנטר לבית החזה על מנת למנוע חסימה של קנה הנשימה.
- על הורים להיות ערניים ולבדוק לעיתים תכופות את התינוק במנשא.
- במהלך נשיאת התינוק במנשא מומלץ לכרוך את היד בתנועת חיבוק על התינוק, על מנת לחוש אותו כל העת.
- אם התינוק נרדם במנשא יש להעבירו לעריסת שינה או למשטח שטוח אחר הראוי ובטוח לשינה.
- יש לשים לב ולהשתמש במנשא על פי הוראות היצרן (כגון הגבלות משקל, גובה ואופן שימוש).
- יש להקפיד להשתמש במנשאים שלמים, ללא פגמים וקרעים ובהתאם להוראות היצרן.
- יש להקפיד על כך שהתינוק יהיה בתוך המנשא בצורה שלא תאפשר נפילה מהמנשא.
- מומלץ לנעול נעליים שטוחות ונוחות (לא נעלי עקב או פלטפורמה) בעת נשיאת תינוק במנשא.

### **הערות מיוחדות בנושא הנקה:**

- בעת הנקה במנשא מומלץ להימנע מכל פעילות מלבד הנקה.
- בזמן הנקה יש להיות בקשר עין רציף עם התינוק.

- מיד בתום ההנקה יש למקם את התינוק מחדש בתנוחת נשיאה בטוחה, כאשר הראש חשוף ומורם.

### **כיצד בוחרים מנשא מתאים?**

- יש לוודא כי למנשא יש תקן ישראלי, אירופאי או אמריקאי.
- יש להתאים את סוג המנשא לגיל התינוק ולמשקלו.
- יש להתאים את המנשא לגוף ההורה.
- מומלץ למדוד את המנשא עם התינוק בתוכו לפני השימוש הראשוני ולוודא את התאמתו.

### **רשימת מקורות:**

Bergounioux, J., Madre, C., Crucis-Armengaud, A., Briand-Huchet, E., Michard-Lenoir, A. P., Patural, H., & Biarent, D. (2015). Sudden deaths in adult-worn baby carriers: 19 cases. *European journal of pediatrics*, 174(12), 1665-1670.

Consumer Product Safety Commission Commission (2014) Safety Standard for Sling Carriers: Notice of proposed rulemaking.

Moon, R. Y., & Task Force on Sudden Infant Death Syndrome. (2016). SIDS and other sleep-related infant deaths: evidence base for 2016 updated recommendations for a safe infant sleeping environment. *Pediatrics*, e20162940.